

Multidisciplinary research and Innovation (SICMRI 2026)

SURUNKALI RINOSINUSITDA ENDOSKOPIK JARROHLIK HAJMINI TANLASH:
KENGAYTIRILGAN YONDASHUVLARNING O'RN

Zulunov Bobur Sobirovich

Prof Med Servis xususiy klinikasi otorinolaringolog shifokori

Shayxova Xolida Erkinovna

Toshkent davlat tibbiyot universiteti otorinolaringologiya kafedrası professori, t.f.d.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.22914757>

Annotatsiya. Surunkali rinosinusitda endoskopik jarrohlikning samarasi faqat operatsiyaning bajarilgan-bajarilmagani bilan emas, balki aralashuv hajmining kasallik shakli, tarqalishi va og'irligiga mos tanlanishi bilan belgilanadi. Ushbu tezisda polipsiz va polipoz surunkali rinosinusitda minimal, standart va kengaytirilgan endoskopik yondashuvlarni tanlashga oid adabiyotlar tahlil qilindi. Manbalarda kengaytirilgan kirishning afzalligi, avvalo, operatsion maydonni yaxshi ko'rish, patologik o'choqni to'liqroq bartaraf etish, bo'shliqlar drenaji va ventilyatsiyasini yaxshilash hamda mahalliy dorilarning sinuslarga yetib borishini osonlashtirish bilan izohlanadi. Shu bilan birga, barcha bemorlarda maksimal hajmdagi jarrohlik zarur emas. Eng maqbul yondashuv kasallik fenotipi, KTdagi o'zgarishlar, avvalgi operatsiyalar va qaytalanish xavfini hisobga olgan holda individual tanlanishi kerak. Bunday yondashuv takroriy operatsiya ehtimolini kamaytirish va uzoq muddatli klinik nazoratni yaxshilash nuqtai nazaridan ham muhimdir.

Kalit so'zlar: surunkali rinosinusit, endoskopik sinus jarrohligi, kengaytirilgan yondashuv, polipoz rinosinusit, revizion jarrohlik, jarrohlik hajmi.

Material va metodlar

Mavzu bo'yicha xalqaro klinik tavsiyalar, tizimli sharhlar va taqqoslama klinik tadqiqotlarda keltirilgan ma'lumotlar narrativ usulda tahlil qilindi. Asosiy e'tibor surunkali rinosinusitning polipsiz va polipoz shakllarida endoskopik aralashuv hajmini tanlash, kengaytirilgan operatsiyalarning maqsadi, qaytalanish va revizion aralashuvlar bilan bog'liq omillar hamda shilliq qavatni saqlash tamoyillariga qaratildi.

Natijalar

Tahlil shuni ko'rsatdiki, endoskopik sinus jarrohligining zamonaviy maqsadi faqat bo'shliqni ochish emas, balki tabiiy soha bilan bog'langan drenaj yo'lini yaratish, ventilyatsiyani tiklash, mukotsiliar klirens uchun qulay sharoit hosil qilish va mahalliy davolash vositalarining sinuslarga kirishini yaxshilashdan iborat [1]. Kengaytirilgan yondashuv ayniqsa diffuz polipoz jarayon, osteit, qaytalanuvchi yoki avvalgi operatsiyadan keyin saqlanib qolgan yallig'lanish, shuningdek mahalliy terapiyani sinus ichiga yetkazish zarur bo'lgan holatlarda asosli hisoblanadi [2,3].

Adabiyotlarda polipoz rinosinusit bo'yicha natijalar bir xil emas. Ayrim ishlar cheklangan va kengroq aralashuvlar o'rtasida sezilarli farq topmagan bo'lsa, boshqa kuzatuvlarda kengaytirilgan etmoidektomiya yoki sinuslarni to'liqroq ochish uzoq muddatli nazorat va revizion operatsiyalar sonini kamaytirishi ko'rsatilgan [4,5]. Bu tafovutlar ko'p jihatdan bemorlarni tanlash mezonlari, operatsiya hajmining turlicha talqin qilinishi va kuzatuv muddatining farqi bilan bog'liq.

Muhim jihat shundaki, «kengaytirilgan» tushunchasi shilliq qavatni asossiz ko‘p olib tashlash bilan tenglashtirilmasligi kerak. Sinus devorlarini qoplab turgan funksional shilliq qavatni imkon qadar saqlash, tabiiy sohani operatsion drenaj yo‘liga qo‘shish va suyakni yalang‘ochlab qo‘ymaslik xavfsiz jarrohlikning asosiy tamoyillaridan biridir. Aksincha, yetarli ochilmagan sinus, qoldirilgan etmoid hujayralar yoki tabiiy soha bilan birlashmagan qo‘shimcha antrostoma keyinchalik retsirkulyatsiya, chandiqlanish va yallig‘lanishning saqlanib qolishiga sabab bo‘lishi mumkin.

Xulosa

Surunkali rinosinusitda endoskopik operatsiya hajmi bir xil standart asosida emas, balki kasallik shakli va og‘irligiga mos ravishda tanlanishi lozim. Kengaytirilgan yondashuv refrakter, diffuz va qaytalanuvchi holatlarda klinik jihatdan asosli bo‘lishi mumkin, biroq uning samarasi shilliq qavatni ehtiyot qilish va anatomik yo‘nalishlarni to‘g‘ri saqlash bilan chambarchas bog‘liq. Shu sababli optimal taktika - maksimal emas, balki yetarli va asoslangan hajmdagi individual jarrohlikdir.